

העזרה מהסוגיא



כתובות ס. – סו:

פרשת כי תצא ה'תשפ"ב

דף ס

◆ דיני חלב אשה:

• האם מותר באכילה - מדאורייתא מותר. ומדרבנן: באופן שלא פירש אסור, ובאופן שפירש מותר^א.

• זמן יניקת תינוק:

○ לרבי אליעזר - עשרים וארבעה חודשים.

○ לרבי יהושע - תינוק בריא ארבע שנים, תינוק כחוש חמש שנים^ב.

◆ דיני דם אדם - מדאורייתא מותר. ומדרבנן: באופן שהדם נמצא בין השניים מותר לאוכלו, ובאופן שהדם נמצא על גבי הכר אסור לאוכלו^ג.

◆ האם מותר לינוק מבהמה בשבת וביו"ט:

• באופן שיש סכנה - מותר.

• באופן שיש צער:

○ ביו"ט - מותר^ד.

הערות

א המקור שחלב אשה מותר באכילה מדאורייתא לרש"י דכתיב 'את הגמל כי מעלה גרה הוא', תוס' מביא שבדברי התורת כהנים מבואר שהמקור מהפסוק 'אך את זה לא תאכלו'.

ב בדברי הגמ' מבואר שבדברי רבי יהושע נאמרו באופן שהתינוק לא הפסיק לינוק, אבל באופן שהתינוק הפסיק לינוק שלשה ימים מותר לינוק עשרים וארבעה חודשים.

ג המקור שדם אדם מותר באכילה: לפי גירסא אחת בגמרא מדכתיב 'את הגמל כי מעלה גרה הוא' (ואפשר למעט מפסוק זה גם חלב וגם דם), ולפי גירסא אחרת מדכתיב 'אך את זה לא תאכלו' (ואפשר למעט מפסוק זה גם חלב וגם דם), ובדברי הגמ' בכריתות מבואר שהמקור מהפסוק 'לעוף ולבהמה'.

ד בדברי הגמ' מבואר שהסיבה שמותר לינוק מבהמה ביום טוב, משום שאין בכך איסור דאורייתא של מפרק אלא איסור דרבנן, כיון שהיו 'מפרק כלאחר יד', ובמקום צער רבנן לא גזרו. ותוס' מבאר שלמ"ד שאיסור ד"ש נאמר רק בגידולי קרקע, יש טעם נוסף שאין איסור דאורייתא ביניקה, משום שבהמה אינה גידולי קרקע.

בדברי הגמ' מבואר שכמו שרבנן התירו איסור דרבנן של יניקה מחמת צער, כך רבנן התירו איסור דרבנן של מתקן במקום הפסד, ולכן צינור שעלו בו קשקשין מותר למעקן ברגלו בשבת בצניעא.

לקבלת העלון במייל B0527147396@gmail.com

○ בשבת:

- דעת ר"י - שנחלקו הסוגיות בכך: לפי הסוגיא ביבמות אסור, ולפי הסוגיא בכתובות מותר.
- דעת ר"ת - באופן שיש צער של חולי מותר, ובאופן שיש צער של רעב אסור.

◆ איסור אירוסין ונישואין במינקת חברה:

- על מי נאמר האיסור - לפי תירוץ אחד בתוס' נאמר רק באלמנה ולא בגרושה, כיון שגרושה אינה חייבת להניק. ולפי התירוץ השני בתוס' נאמר בין באלמנה ובין בגרושה, כיון שגרושה חייבת להניק.
- האם האיסור נאמר רק בנישואין או גם באירוסין - האיסור נאמר בין בנישואין ובין באירוסין משום שרבנן גזרו אירוסין אטו נישואין.
- זמן האיסור:
 - הזמן שהתינוק צריך לינק - לרבי מאיר עשרים וארבעה חודשים, לרבי יהודה שמונה עשר חודשים.
 - האם מותרת להנשא שלשה חדשים לפני זמן זה - לרבי מאיר ורבי יהודה אסורה, ולרבן שמעון בן גמליאל מותרת.
- אופנים שונים:
 - באופן שהתינוק מת - מותרת להנשא.
 - באופן שנתנה את התינוק למינקת - אסורה להנשא משום שיש חשש שהמינקת תחזור בה אבל בבי ריש גלותא שאין חשש שהמינקת תחזור בה מותרת להנשא.
 - באופן שהתינוק נגמל - אסורה להנשא משום שיש חשש שתגמול את התינוק בשביל להנשא.

דף סא

- ◆ דין הרחקות בנדה: א. מזיגת הכוס. ב. הצעת המטה בפני הבעל. ג. הרחצת פניו ידיו ורגליו.
- ◆ האם האשה צריכה לתת תבן לפני בהמה או בקר של הבעל - לגירסת רש"י לפני בהמה לא צריכה לפני בקר צריכה, לגירסת התוס' לא צריכה לתת בין לפני בהמה ובין לפני בקר.
- ◆ דין בעל המדיר את אשתו מתשמיש המטה:
 - באופן שנדר לזמן קצוב - לבית שמאי באופן שנדר לשתי שבתות יוציא ויתן כתובה ולבית הלל באופן שנדר לשבת אחת יוציא ויתן כתובה.

✽ הערות ✽

- ה רש"י מבאר שטעם האיסור הוא, כיון שרבנן חששו שתתעבר מאדם זה ויעכר החלב של האשה וימות התינוק. אמנם רבנן אסרו רק באופן שנשאת לאדם אחר אבל לבעלה מותרת, ולא חוששים שתתעבר ויעכר חלבה וימות הוולד, כיון שאבי התינוק יקנה לתינוק ביצים וחלב, אבל להנשא לאדם אחר אסורה, כיון שיש חשש שהבעל לא יקנה לתינוק ביצים וחלב כיון שהוא אינו אבי התינוק.
- ו הטעם של רבן שמעון בן גמליאל שמותר להנשא שלשה חדשים לפני סיום הזמן שהתינוק צריך לינק, משום שעד שלשה חדשים החלב לא נעקר.
- ז הגמ' מביאה שמר בר רב אשי סבר שגם באופן שהתינוק מת אסורה משום גזירה שמה תהרג את התינוק בשביל להנשא, והגמ' דוחה את דבריו שלא חוששים לכך.
- ח מזיגת הכוס - בדברי הגמ' מבואר שהאיסור של מזיגת הכוס הוא למזוג את היין במים ולהושיט את הכוס לפניו, אבל מותר למזוג את הכוס בשינוי כגון למזוג את הכוס ביד שמאל או להניח את הכוס במקום שלא רגילים להניח. בדברי רש"י משמע שההיתר של מזיגה בשינוי נאמר רק באופן שהאשה אינה נדה מדאורייתא אלא נדה מדרבנן (כגון אשה שטבלה לאחר שבעת ימי הנדות לפני שספרה שבעה נקיים).
- הצעת המטה - תוס' [ד ב] מבאר שדין זה נאמר בהצעת סדינין ולבדין שאין בהם טורח והם דברים של חיבה, אבל הצעת כרים וכסתות שיש בהם טורח ואין בהם חיבה מותר.
- ט רש"י בפירוש הראשון מבאר ש'בהמה' הכוונה סוס וחמור שהם להוטים אחר רביעת אשה, אבל בקר אינו להוט אחר רביעת אשה. ורש"י בפירוש השני מבאר 'בהמה' הכוונה זכר שיש בו חשש רביעה, ו'בקר' הכוונה נקבה שאין בה חשש רביעה.
- י רש"י מבאר שמדובר באופן שהבעל אמר 'אסר הנאת תשמישך עלי', כלומר שאסר על עצמו את התשמיש, ולכן חל הנדר. אבל באופן שאמר 'אסר הנאת תשמישי עליך', כלומר שאסר על אשתו את התשמיש, לא חל הנדר כיון שמשועבד לה לתשמיש.
- יא המקור של השיעור שתי שבתות לפי בית שמאי הוא מיולדת נקבה שאסורה בתשמיש שתי שבתות, והמקור של השיעור שבת אחת לפי בית הלל הוא מנדה שאסורה בתשמיש שבת אחת.

- באופן שנדר בסתמא:
- לרב - יוציא ויתן כתובה מיד.
- לשמואל - לבית שמאי ימתין שתי שבתות ולבית הלל ימתין שבת אחת שמא ימצא פתח לנדרו.

דף סב

◆ דין עונה:

- שיעור העונה:
- 'טיילין' - כל יום י.
- פועלים:
- באופן שעובדים בעירם וחוזרים לביתם כל יום - פעמים בשבת.
- באופן שעובדים מחוץ לעירם וחוזרים לביתם כל יום - פעם אחת בשבת.
- באופן שעובדים חוץ לעירם ולא חוזרים לביתם כל יום - לתירוץ אחד בתוס' פעם אחת בשבת, ולתירוץ שני שבוע מחוץ לביתם וביום השמיני חוזרים לביתם.
- תלמידי חכמים - פעם אחת בשבת.
- חמרים - פעם אחת בשבת.
- גמלים - אחת לשלשים יום.
- ספנים - אחת לששה חדשים.
- האם מותר לשנות מהעונה:
- שלא ברשות:
- הפועלים - יכולים לשנות לפעם אחת בשבת.
- תלמידי חכמים:
- לרבי אליעזר - יכולים לשנות לפעם אחת בשלשים יום.
- לחכמים - יכולים לשנות לפעם אחת בשנתיים או בשלש שנים.
- ברשות:
- באופן שיש חשש שהאשה אינה מסכימה - לרב יכולים לשנות חדש בבית וחודש חוץ לבית, ולרבי יוחנן יכולים לשנות חודשיים בבית וחודש חוץ לבית.
- באופן שידוע שהאשה מסכימה - יכולים לשנות עד כמה שמסכימה.

דף סג - סד

◆ דיני מורדת:

- מתי האשה נחשבת מורדת:
- באופן שמרדה מתשמיש - נחשבת מורדת.

✧ הערות ✧

בדברי הגמ' [סב ב] מבואר שדין זה נאמר לא רק באופן שחייב העונה הוא פחות משבת אחת, אלא גם באופן שחייב העונה הוא פעם אחת בשלשים יום או בששה חדשים, משום ש'אינו דומה מי שיש לו פת בסלו למי שאין לו פת בסלו'.

נחלקו האמוראים בביאור הכוונה 'טיילין': לפי רב - אדם כמו רב שמואל בר שילת, שהיה מלמד תינוקות שאוכל משלו ושותה משלו וישן בביתו ולא היה משלם מס למלך. ולפי רבין - אדם שמתענג על מאכל ומשתה והוא בריא, ויש לו כוח לשמש כל יום.

○ באופן שמרדה ממלאכה - לרב הונא אינה נחשבת מורדת כיון שיכולה לומר איני ניזונת ואיני עושה, לרבי יוסי ברבי חנינא נחשבת מורדת כיון שלא יכולה לומר איני ניזונת ואיני עושה.^{יג}

• דיני אשה שמורדת:

○ באופן שאמרה 'בעינא ליה ומצערנא ליה':

- לפי המשנה - פוחתין לה מכתובתה: לת"ק שבעה דינרין בשבת, לרבי יהודה שבעה טרפעיין בשבת.^{יד}
- לפי רבותינו - מפסידה את כל כתובתה לאחר ארבע שבתות שמכריזין עליה בבתי מדרשות.^{טו}

○ באופן שאמרה 'מאיס עלי' - לאמימר הבעל יכול לגרש מיד ללא כתובה, למר זוטרא דינה כמו האומרת 'בעינא ליה ומצערנא ליה'.^{טז}

◆ דיני בעל שמורד:

• באיזה אופן נחשב מורד - באופן שמרד מתשמיש או באופן שמרד ממלאכה.^{יז}

• דיני בעל שמורד - מוסיפים על כתובתה: לת"ק שלשה דינרים בשבוע, לרבי יהודה שלשה טרפעיין בשבוע.^{יח}

◆ דיני מרד בשומרת יבם:

• הקדמה - המשנה בבכורות [גא] אומרת שבראשונה מצוות יבום קודמת למצוות חליצה, כיון שהיו מכוונים ביבום לשם מצווה, אבל בזמן הזה שאין מכוונים לשם מצווה, מצות חליצה קודמת למצוות יבום. ויש לדון באופן שהבעל רוצה לייבם או לחלוץ והאשה מורדת האם נחשבת מורדת לפי משנה ראשונה ולפי משנה אחרונה וכדלהלן.

• באופן שהיבם רוצה לייבם והיבמה אינה רוצה להתייבם:

○ באופן שהיבמה לא נתנה 'אמתלא' לדבריה:

▪ לפי משנה ראשונה - נחשבת מורדת, כיון שמצוות יבום קודמת למצוות חליצה.^{יט}

▪ לפי משנה אחרונה - לא נחשבת מורדת, כיון שמצוות חליצה קודמת למצוות יבום.

הערות

יג תוס' מבאר ש"כ רבי יוסי בר חנינא סובר שאשה לא יכולה לומר איני ניזונת ואיני עושה, משום שאם יכלה לומר איני ניזונת ואיני עושה הייתה פטורה לא רק מטוויית צמר אלא גם משאר המלאכות, וא"כ לא שייך שתמורד ממלאכה. ולמרות שחייבת במזיגת הכוס והעצת המטה והרחצת פניו ידיו ורגליו, מ"מ במלאכות אלו אינה נחשבת מורדת.

יד המשנה אומרת שלפי ת"ק פוחתים לה מכתובתה, ולפי רבי יוסי פוחתים מכתובתה וכן פוחתים מירושה שתפול לה לאחר מכן.

טו בדברי הגמ' מבואר שלפי רמי רב חמא בכל שבת מוודיעים לאשה שתי פעמים אחת לפני הכרזה ואחת לאחר הכרזה, ולפי רב נחמן בר יצחק לדעת תוס' מוודיעים לה פעם אחת לאחר הכרזה.

הגמ' בסוף הסוגיא אומרת 'ומשהינן לה תריסר ירחי שתא אגיסא', ובדברי התוס' [ד"ה ואינהו] מבואר שדברי הגמ' נאמרו על מורדת, וכוונת הגמ' שלמרות שהפסידה את הכתובה מיד, מ"מ לא מגרשים את האשה עד לאחר שנים עשר חודש. תוס' מסיים שהגאונים תיקנו שהבעל יגרש לאלתר.

טז תוס' מביאים שיש מפרשים שלפי אמימר כופין את הבעל לגרש, אמנם תוס' דוחה פירוש זה ומסיק שלא כופין את הבעל לגרש אלא הבעל יכול לגרש ללא כתובה. ר"ת מבאר שהטעם של אמימר הוא, שהאומרת מאיס עלי כלומר שלא רוצה אותו ואת הכתובה נחשב שמחלה על הכתובה, ולכן הבעל יכול לגרש מיד ללא כתובה, אמנם מר זוטרא סובר שלא נחשב למחילה משום שהיו מחילה בטעות.

הגמ' מבארת שיש ספק האם אשה שאמרה 'מאיס עלי' הפסידה את הנכסי צאן ברזל ('בלאותיה קיימין') או לא, ולכן באופן שהנכסים ביד האשה לא מוציאים ממנה, ובאופן שהנכסים ביד הבעל לא מוציאים ממנו.

יז נחלקו האמוראים [עז א] בבעל שאמר 'איני זן ואיני מפרנס': לרב יוציא ויתן כתובה, ולשמואל כופין לזון. ובדברי הגמ' מבואר שלפי רב לא כופין לאלתר להוציא, אלא קודם נמלכים בבעל שמה יחזור בו, ובזמן הזה נחשב למורד. ותוס' מבאר שלפי שמואל למרות שכופין לזון, מ"מ נחשב למורד כיון שאין אדם דר עם נחשב בכפיפה אחת.

יח הגמ' מבארת שלפי ת"ק מוסיפים בכל יום חצי דינר, ובשבת לא מוסיפים כיון שהוספה בשבת נראית כשכר שבת. וכן לפי רבי יהודה מוסיפים בכל יום חצי טרפעיין, ובשבת לא מוסיפים כיון שהוספה בשבת נראית כשכר שבת. הגמ' מבארת שהסיבה שבעל שמורד מפסיד פחות מאשה שמורדת, משום שצערן של האיש מרובה משל האשה, או משום שהאיש מתגנה שקשויו ניכר, תוס' [סג א] מביא שבדברי הירושלמי מבואר שאשה שמורדת פוחתים שבעה דינרים כנגד שבעת המלאכות שאשה עושה לבעלה, ואיש שמורד מוסיפים שלשה דינרים כנגד שאר כסות ועונה.

יט רש"י מבאר שמדובר באופן שהיבמה רוצה לחלוץ ומ"מ נחשבת למורדת, ותוס' מבארים שלפי דברי רש"י הסיבה שנחשבת מורדת ולא אומרים לייבם לחלוץ, משום שהיבם לא רוצה להתחייב בכתובה. תוס' עצמם מבארים שמדובר באופן שהיבמה אינה רוצה לא לחלוץ ולא להתייבם, אבל באופן שהיבמה רוצה לחלוץ אינה נחשבת למורדת.

○ באופן שהיבמה נתנה 'אמתלא' לדבריה - ב"ד מטעים את היבם כדי שיחלוץ. ובאופן שלא הצליחו בכך: לרש"י כופין שיחלוץ, לתוס' לא כופין שיחלוץ.

• באופן שהיבם רוצה לחלוץ והיבמה אינה רוצה לחלוץ:

○ לפי משנה ראשונה - לא נחשבת מורדת, כיון שמצוות יבום קודמת למצוות חליצה.

○ לפי משנה אחרונה - נחשבת מורדת, כיון שמצוות חליצה קודמת למצוות יבום.

• באופן שהיבמה רוצה להתיבם והיבם אינו רוצה ליבם - באופן שהאשה באה מחמת טענה ('בעינא חוטרא לידא ומרא לקבורא') הבעל נחשב מורד, ובאופן שהאשה לא באה מחמת טענה הבעל לא נחשב מורד.

◆ דיני המשרה את אשתו על ידי שלישי:

• מזונות - בכל שבוע: א. שני קבין חיטין או ארבעה קבין שעורים. ב. חצי קב קיטנית. ג. חצי לוג שמן. ד. קב גרוגרות או מנה דבילה.²

• לבוש - בכל שנה: א. כפה לראשה. ב. חגור למתניה. ג. בגדים בחמישים זוז (מדינה). ד. מנעלים.^{3א}

• דברים נוספים - א. מטה. ב. מפץ. ג. מחצלת. ד. מעה כסף לצורכיה (בכל שבוע). ה. אוכלת עמו בליל שבת ולרבי שמעון בן גמליאל בליל שבת ובשבת.^{3ב}

• יין:

○ לפי התירוצו הראשון בגמ':

▪ באופן שאינה רגילה לשתות או שרגילה לשתות כוס אחת - לא נותנים.

▪ באופן שרגילה לשתות שתי כוסות - נותנים לה כוס אחת.

○ לפי התירוצו השני בגמ' - לא נותנים.^{3ב}

• כר וכסת:

○ באופן שדרך האשה לישן עם כר וכסת - נותנים.

○ באופן שאין דרך האשה לישן עם כר וכסת ודרך הבעל לישן עם כר וכסת - לת"ק אין נותנים לרבי נתן נותנים.^{3ב}

⌘ הערות ⌘

כ נחלקו התנאים כמה סעודות אדם צריך לאכול בשבת: לרבנן שלש סעודות, ולרבי חידקא ארבע סעודות. בדברי הגמ' מבואר שבשני קבין חיטים לפי רבי יוחנן בן ברוקה יש מזון שש עשרה סעודות, והנה לפי רבי חידקא הסיבה שהבעל צריך להביא לאשה שש עשרה סעודות, כיון שבשבוע יש שש עשרה סעודות. ולפי רבנן הסיבה שהבעל צריך להביא לאשה שש עשרה סעודות, למרות שבכל שבוע יש חמש עשרה סעודות, כיון שהבעל צריך להוסיף סעודה בשביל ארחי ופרחי. ובדברי הגמ' מבואר שלפי רבי שמעון בשני קבים חיטים יש מזון שמונה עשרה סעודות, ולפי רבי חידקא הבעל צריך להביא לאשה מזון שמונה עשרה סעודות, למרות שבכל שבוע יש שש עשרה סעודות, כיון שהבעל צריך להוסיף שתי סעודות בשביל ארחי ופרחי. ולפי רבנן הסיבה שהבעל צריך להביא לאשה מזון שמונה עשרה סעודות למרות שבכל שבוע יש חמש עשרה סעודות, כיון שהבעל צריך להוסיף שלש סעודות עבור ארחי ופרחי.

בדברי הגמ' מבואר שהדין שהבעל צריך לתת ארבעה קבין שעורים נאמר דווקא באדום שהשעורים גרועים, אבל במקום אחר לא צריך להביא ארבעה קבין אלא אפשר להביא פחות מכך.

בדברי הברייטא [סה ב] מבואר ש'מוותר המזונות' שייך לבעל. בדברי הגמ' [שם] מבואר שבאופן שהאשה מניקה מוסיפים על מזונותיה, כיון שהאב חייב במזונות בניו ובנותיו עד גיל שש.

כא בדברי המשנה מבואר שצריך לתת מנעלים בכל מועד, והגמ' [סה ב] מבארת שדין זה נאמר דווקא במקום הרים שהנעלים מתבלות מהר, אבל במקום אחר לא צריך לתת מנעלים בכל מועד.

בדברי הברייטא [סה ב] מבואר שהבגדים הישנים שייך לאשה, כדי שתוכל ללבשם בימי נדתה שלא תתגנה על בעלה, אבל באלמנה הבגדים הישנים שייכים ליורשים, משום שלא שייך טעם זה.

כב נחלקו האמוראים מה הכוונה 'אוכלת עמו': לרב נחמן אכילה ממש, ולרב אשי תשמיש. תוס' מבארים שהחידוש בדברי רב אשי הוא, שלמרות שגמל וספן עונתם הוא יותר משבת לשבת, מ"מ באופן שהשרה את אשתו על ידי שלישי צריך לשמש בכל שבת.

כג למרות שהתירוצו השני סובר שלא נותנים יין לאשה לשתייה כלל, מ"מ נותנים יין לאשה ל'ציקי קדירה'.

כד הגמ' מבארת שהטעם של ת"ק שאין נותנים כיון שהדין ש'עולה עמו' נאמר רק באופן שהבעל ישן יחד עם האשה, ולכן הבעל לא חייב להביא לה כר וכסת בזמן שאינו ישן עמה, ובזמן שישן עמה יביא עמו כר וכסת. והטעם של רבי נתן שנותנים, משום שיש חשש שהבעל יבוא בערב שבת בין השמשות ולא יביא עמו כר וכסת, ויקח לאשה את המפץ והמחצלת ותצטרך האשה לישן על הקרקע.

◦ באופן שאין דרך האשה לישן עם כר וכסת ואין דרך הבעל לישן עם כר וכסת - אין נותנים.

פרק שישי

דף סו

◈ זכויות הבעל:

• מעשה ידיים:

◦ עיקר המעשה ידיים - הבעל זכאי^כ.

◦ מותר מעשה ידיים^כ:

▪ לת"ק - הבעל זכאי.

▪ לרבי עקיבא:

• שלא על ידי הדחק - הבעל זכאי.

• על ידי הדחק - הבעל אינו זכאי.

• כמה מלאכות יחד - ספק האם הבעל זכאי^כ.

• מציאה - לת"ק הבעל זכאי, ולרבי עקיבא הבעל אינו זכאי^כ.

• אשה שנפלו לו נכסים בירושה - הבעל אוכל פירות.

• ירושה - אשה שמתה הבעל יורש את נכסיה.

• בושת ופגם:

◦ לת"ק - הבעל אינו זכאי.

◦ לרבי יהודה בן בתירא:

▪ באופן שהבושת נעשה בצינעא, והפגם נעשה במקום בגוף שאינו גלוי - הבעל זכאי בשליש מהבושת והפגם.

▪ באופן שהבושת נעשתה בפהרסא, והפגם נעשה במקום בגוף שהוא גלוי - הבעל זכאי בשני שלישי מהבושת והפגם^כ.

◈ דיני שומת הנדוניה:

• דברים העומדים לסחורה ואפשר להוציאם מיד (כגון מעות) - הבעל מוסיף חצי משווים (כגון אשה שהכניסה אלף זוז הבעל מתחייב אלף חמש מאות זוז) משום שהבעל מרויח על ידי הסחורה שעושה בהם, אבל מטלטלים שעומדים לסחורה ואי אפשר להוציאם בקלות הבעל לא מוסיף חצי משווים^ל.

⌘ הערות ⌘

כה בדברי הגמ' [נח ב - נט א] מבואר שלפי רב ושמואל הבעל זכאי בעיקר המעשה ידיים תחת המזונות, ולפי רב אדא בר אבהה הבעל זכאי בעיקר המעשה ידיים תחת המעשה כסף.

כו בדברי הגמ' לעיל [נח ב - נט א] מבואר שלפי רב ושמואל הבעל זכאי במותר מעשה ידיים תחת המעשה כסף, ולפי רב אדא בר אבהה הבעל זכאי במותר מעשה ידיים תחת המזונות. ונחלקו התנאים האם דין זה נאמר גם באופן שהאשה עשתה את העדפה על ידי הדחק וכדלהלן.

כז רב פפא מסתפק באופן שהאשה עשתה שתי מלאכות האם הבעל זכאי או שאין הבעל זכאי, ורבינא מסתפק באופן שהאשה עשתה שלש או ארבע מלאכות האם הבעל זכאי או שאין הבעל זכאי.

כח בדברי הגמ' מבואר שכמו שנחלקו ת"ק ורבי עקיבא לענין העדפה שעל ידי הדחק האם הבעל זכאי, כך נחלקו ת"ק ורבי עקיבא לענין מציאה האם הבעל זכאי, משום שמציאה נחשבת כהעדפה שעל ידי הדחק. תוס' מבארים שהטעם שלפי ת"ק הבעל זכאי במציאה הוא תחת המזונות כמו מעשה ידיים.

כט בדברי הגמ' מבואר שדברי רבי יהודה בן בתירא שהבעל זכאי בבושת שנעשתה לאשתו, נאמרו רק באשתו שהיא כגופו, אבל באופן אחר מודה רבי יהודה בן בתירא שלא צריך לשלם בושת אלא לאדם המתבייש בלבד.

ל בדברי הגמ' מבואר שאשה שהכניסה דינרי זהב, במקום שקונים בדינרי זהב כמו בדינרי כסף, הבעל מוסיף חצי משווים. ובמקום שלא קונים בדינרי זהב כמו בדינרי כסף הבעל לא מוסיף חצי משווים. (במקום שקונים בהם על ידי הדחק לפי התירוצ' הראשון בגמ' נחלקו בכך התנאים: לת"ק הבעל מוסיף חצי משווים, ולרבי שמעון בן גמליאל הבעל לא מוסיף חצי משווים).

• דברים שעומדים לשימוש ופוחתים על ידי השימוש (כגון בגדים וכלים) - הבעל מוריד חומש משווים, משום שמתבלים על ידי השימוש^{לא}.

• דברים שאין שומתם ידועה (כגון מטלטלים שעומדים לסחורה) - הבעל מוריד חומש מהשומא ששמו בשעת הנישואין, משום שהדרך להוסיף חומש בשומא בשעת הנישואין לחיבת הנישואין.

◆ **חוב הבעל לקנות לאשתו בשמים ותכשיטים** - עשירית משווי הנדוניה^{לב}.

הערות

לא בדברי הגמ' מבואר שדין זה נאמר דווקא בכלים של כסף שמשמשים בהם, אבל בכלים של זהב שלא משמשים בהם כל כך ואינם מתבלים כל כך, לא נאמר דין זה.

בדברי הגמ' מבואר שדין זה לא נאמר דווקא בכלים, אלא נאמר נאמר גם באופן שאשה הכניסה פרוזים של זהב או אבקה של זהב, שהדרך שהם נפחתים כאשר משמשים בהם, אבל בחתיכות גדולות של זהב שלא נפחתים לא מורידים חומש.

לב הגמ' מסתפקת בדעת ת"ק האם הכוונה לפי השומא ששמו בשעת הנישואין שהדרך להוסיף חומש על שומא זו, או לפי השווי האמיתי של הנדוניה.

הגמ' מסתפקת האם הבעל צריך להביא לאשה ביום הראשון את כל העשירית משווי הנדוניה והאשה תשתמש בכסף עד שיגמר, או דלמא הבעל נותן בכל יום לאשה את הסכום שהיא צריכה ליום זה. ולפי הצד השני הגמ' מסתפקת האם הבעל מחלק את הסכום של העשירית משווי הנדוניה לשבוע, או לחודש, או לשנה, או לכל השנים.